

بانک کارآفرین
KARAFARIN BANK

فرصت‌ها و چالش‌های لایحه بودجه ۱۴۰۱ برای شبکه بانکی

دی ۱۴۰۰

مدیریت ریسک و مطالعات اقتصادی

اداره تحلیل بازارهای مالی و بخش‌های اقتصادی

فهرست مطالب:

۴	۱- کلیات مختصری از بودجه ۱۴۰۱
۸	۲- نقاط قوت و ضعف لایحه ۱۴۰۱
۸	۲-۱- نقاط قوت
۹	۲-۲- نقاط ضعف
۱۰	۳- بررسی تبصره‌های مربوط به شبکه بانکی
۱۰	تبصره ۱ - نفت و روابط مالی آن با دولت / صندوق توسعه ملی
۱۰	تبصره ۲ - شرکتهای دولتی و واگذاری آنها
۱۰	تبصره ۴ - مشارکت با بخش غیردولتی برای اجرای طرحها
۱۱	تبصره ۵ - تامین مالی داخلی از محل اوراق مالی اسلامی
۱۲	تبصره ۸ - آب و کشاورزی
۱۲	تبصره ۹ - آموزش، پژوهش و فرهنگ
۱۲	تبصره ۱۱ - مسکن و حمل و نقل
۱۳	تبصره ۱۶ - تسهیلات تکلیفی
۱۳	تبصره ۱۷ - رفاه و سلامت
۱۴	تبصره ۱۸ - تولید و بهره وری
۱۴	تبصره ۱۹ - بودجه
۱۵	۴- فرصت‌ها و چالش‌های لایحه ۱۴۰۱ برای شبکه بانکی
۱۷	۵- جمع‌بندی

فهرست جداول:

- جدول ۱- خلاصه بودجه کل کشور ۵
- جدول ۲- خلاصه منابع عمومی دولت ۵
- جدول ۳- مقایسه پیش‌بینی کسری بودجه ساختاری ۱۴۰۰- سقف اول با ۱۴۰۱ ۷
- جدول ۴- فرصت‌ها و تکالیف بودجه برای بانک‌های دولتی ۱۵
- جدول ۵- فرصت‌ها و تکالیف بودجه برای بانک‌های خصوصی ۱۶

فهرست اشکال و نمودارها:

- شکل ۱- نمای کلی لایحه بوده ۱۴۰۱ ۴
- نمودار ۱- شکاف درآمد-هزینه ۶

۱- کلیات مختصری از بودجه ۱۴۰۱

قبل از پرداختن به مباحث بانکی لایحه بودجه ۱۴۰۱، کلیاتی در مورد بودجه ۱۴۰۱ به جهت روشن شدن فضای کلی این لایحه بیان می شود.

شکل ۱- نمای کلی لایحه بودجه ۱۴۰۱

با مقایسه لایحه بودجه ۱۴۰۱ با سقف دوم قانون بودجه ۱۴۰۰، منابع عمومی دولت ۷٪ رشد کرده؛ در حالیکه با لحاظ کردن سقف اول قانون بودجه ۱۴۰۰، این رشد معادل ۴۶٪ است.

جدول ۱- خلاصه بودجه کل کشور

مقایسه خلاصه بودجه کل کشور در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱							
منابع				مصارف			
شرح	قانون ۱۴۰۰ (سقف دوم)	لایحه ۱۴۰۱	درصد تغییر	شرح	قانون ۱۴۰۰ (سقف دوم)	لایحه ۱۴۰۱	درصد تغییر
درآمدها	۴۵۴۹	۶۶۴۴	۴۶.۱٪	هزینه ها	۹۱۸۹.۲	۹۶۵۱.۹	۵.۰٪
واگذاری دارایی‌های سرمایه ای	۳۹۵۵.۵	۴۰۸۴.۵	۳.۳٪	تملك دارایی‌های سرمایه ای	۱۷۶۲.۷	۲۵۱۸.۱	۴۲.۹٪
واگذاری دارایی‌های مالی	۴۲۷۴.۷	۲۹۹۱.۵	-۳۰.۰٪	تملك دارایی‌های مالی	۱۸۲۷.۴	۱۵۵۰	-۱۵.۲٪
جمع منابع عمومی دولت	۱۲۷۷۹.۲	۱۳۷۲۰	۷.۴٪	جمع مصارف عمومی دولت	۱۲۷۷۹.۳	۱۳۷۲۰	۷.۴٪
درآمدهای اختصاصی دولت	۹۵۸.۵	۱۳۳۲.۴	۳۹.۰٪	هزینه‌های اختصاصی دولت	۹۵۸.۵	۱۳۳۲.۴	۳۹.۰٪
منابع بودجه عمومی دولت	۱۳۷۳۷.۷	۱۵۰۵۲.۴	۹.۶٪	مصارف بودجه عمومی دولت	۱۳۷۳۷.۸	۱۵۰۵۲.۴	۹.۶٪
منابع شرکت‌های دولتی و ..	۱۵۷۱۳.۲	۲۲۳۱۴.۱	۴۲.۰٪	مصارف شرکت‌های دولتی و ..	۱۵۷۱۳.۲	۲۲۳۱۴.۱	۴۲.۰٪
منابع بودجه کل کشور	۲۸۸۲۳.۴	۳۶۳۱۰.۷	۲۶٪	مصارف بودجه کل کشور	۲۸۸۲۳.۴	۳۶۳۱۰.۷	۲۶٪

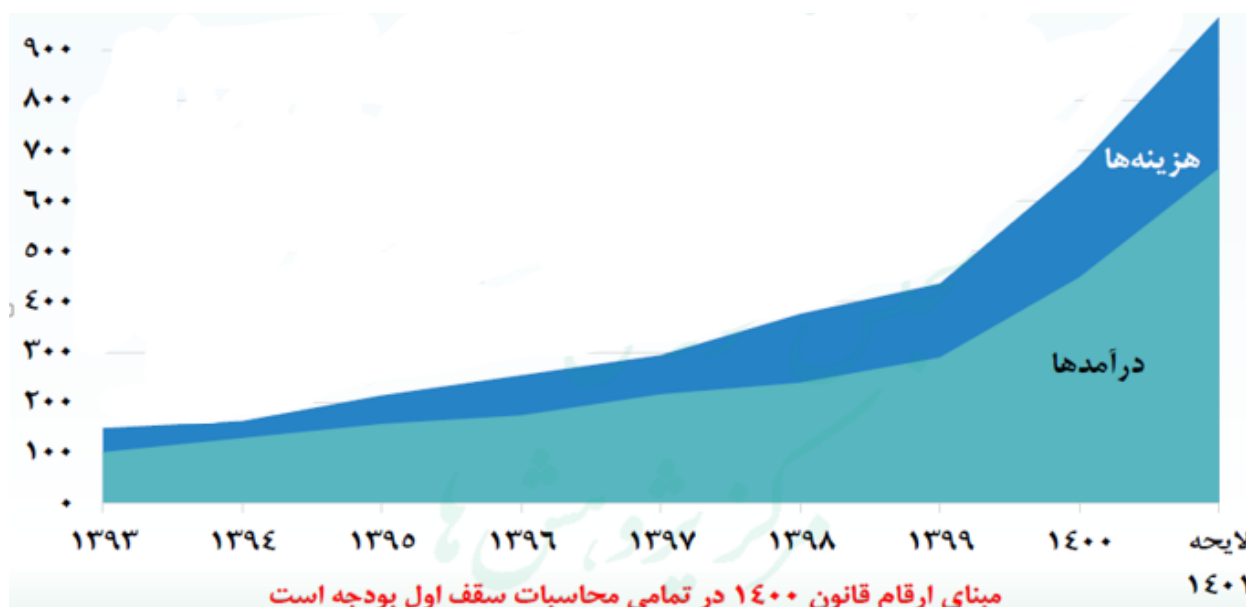
جدول ۲- خلاصه منابع عمومی دولت

مقایسه خلاصه بودجه کل کشور در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱							
منابع				مصارف			
شرح	قانون ۱۴۰۰ (سقف دوم)	لایحه ۱۴۰۱	درصد تغییر	شرح	قانون ۱۴۰۰ (سقف دوم)	لایحه ۱۴۰۱	درصد تغییر
مالیات	۳۲۵۲.۴	۵۲۶۷.۷	۶۲.۰٪	جبران خدمات کارکنان	۲۰۳۵.۱	۲۷۹۴.۵	۳۷.۳٪
سایر درآمدها	۱۲۹۶.۶	۱۳۷۶.۴	۶.۲٪				
جمع درآمدها	۴۵۴۹	۶۶۴۴.۱	۴۶.۱٪	رفاه اجتماعی	۳۲۹۲	۳۲۹۱.۸	۰.۰٪
نفت و فراورده‌های نفتی	۳۴۹۲.۷	۳۸۱۸.۵	۹.۳٪	سایر هزینه ها	۳۸۶۲.۱	۳۵۶۵.۵	-۷.۷٪
فروش و واگذاری اموال منقول و غیر منقول	۴۵۲.۸	۲۶۱	-۴۲.۴٪	جمع هزینه ها	۹۱۸۹.۲	۹۶۵۱.۸	۵.۰٪
سایر	۱۰	۵	-۵۰.۰٪	تملك دارایی‌های سرمایه ای	۱۷۶۲.۶	۲۵۱۸.۲	۴۲.۹٪
جمع واگذاری دارایی‌های سرمایه ای	۳۹۵۵.۵	۴۰۸۴.۵	۳.۳٪	بازپرداخت اصل اوراق مالی	۷۰۱.۵	۱۲۸۳	۸۲.۹٪
فروش و واگذاری انواع اوراق مالی و اسلامی	۱۳۲۵	۸۸۰	-۳۳.۶٪	سایر	۱۱۲۵.۹	۲۶۷	-۷۶.۳٪
واگذاری شرکت‌های دولتی	۲۵۵۹	۷۱۰	-۷۲.۳٪				
صندوق توسعه ملی	۳۶۲	۱۳۷۳.۶	۲۷۹.۴٪	جمع تملك دارایی‌های مالی	۱۸۲۷.۴	۱۵۵۰	-۱۵.۲٪
سایر	۲۸.۷	۲۷.۹	-۲.۸٪	جمع مصارف عمومی دولت	۱۲۷۷۹.۲	۱۳۷۲۰	۷.۴٪
جمع واگذاری دارایی‌های مالی	۴۲۷۴.۷	۲۹۹۱.۵	-۳۰.۰٪				
جمع منابع عمومی دولت	۱۲۷۷۹.۲	۱۳۷۲۰.۱	۷.۴٪				

برخلاف انتظار اکثر فعالان اقتصادی، دولت بودجه سال ۱۴۰۱ را تاحدی انقباضی بسته است؛ در شرایط شدید تورمی اقتصاد (تورم نقطه به نقطه سالانه به محدوده ۵۰٪ رسیده است) و سرمایه اجتماعی نسبتاً پایین حاکمیت نسبت به گذشته، تصمیم دولت برای بستن چنین بودجه‌ای، نشان از بروز بارقه‌های عقلانیت در مدیریت کشور است.

نمودار ۱- شکاف درآمد-هزینه

این بودجه را از حیث شروع عزم جدی برای افزایش سهم مالیات از منابع برای مدیریت کشور، عزم دولت برای حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی، تلاش برای حمایت از اقشار کمتربرخوردار از طریق افزایش نرخ انرژی (در راستای جبران اثرات تورمی حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی-هرچند طبق آخرین اظهارات وزیر اقتصاد از موضع خود برای تغییر محسوس نرخ انرژی صنایع کوتاه آمده اند)، تخمین نه چندان خوشبینانه از مقدار و قیمت صادرات نفت (طبق گفته ها: صادرات ۲,۱ میلیون بشکه نفت ۶۰ دلاری با نرخ تسعیر ۲۳,۰۰۰ تومان) و وجود سوپاپ اطمینان تامین مالی دولت از طریق انتشار اوراق بدهی

در صورت عدم تحقق بخشی از منابع مالیاتی یا نفتی دولت (سهم انتشار اوراق بدهی از بودجه ۱۴۰۱ ۸۸۰ هزار میلیارد ریال و معادل ۴,۶٪ کل بودجه است) می توان به فال نیک گرفت.

جدول ۳- مقایسه پیش‌بینی کسری بودجه ساختاری ۱۴۰۰- سقف اول با ۱۴۰۱

مجموع مصارف قانون بودجه ۱۴۰۰	منابع حاصل از نفت، میعانات و خالص صادرات گاز	درآمدها	واگذاری شرکت ها و فروش اموال	انتشار اوراق مالی اسلامی	کسری احتمالی تامین نشده
۹۳۷	۹۴	۳۹۹	۲۲	۱۳۲	۲۹۰
مجموع مصارف لایحه بودجه ۱۴۰۱	منابع حاصل از نفت، میعانات و خالص صادرات گاز	درآمدها	واگذاری شرکت ها و فروش اموال	انتشار اوراق مالی اسلامی	کسری احتمالی تامین نشده
۱۳۷۲	۵۱۹	۵۴۱	۵۸	۹۸	۱۵۶

هر چند در نگاه کلی، تغییر سیاست‌های ناگهانی در تعیین نرخ مولفه‌های موثر بر بنگاه‌ها از جمله نرخ مالیات، تعریف لاین‌های جدید مالیاتی، نرخ انرژی و ...، برای محیط سرمایه گذاری در اقتصاد نامطلوب است اما اگر نقطه شروعی برای اصلاحات اساسی در اقتصاد و ایجاد رویه‌های با ثبات در بلندمدت باشد، می توان آن را مطلوب ارزیابی کرد.

با وجود افت جدی سهم مالیات از بودجه کشور در سال ۱۴۰۰، سهم آن در بودجه سال آینده به مقادیر تعادلی بلندمدت خود بازگشته است.

با وجود اینکه سهم نفت و فراورده‌های نفتی از بودجه نسبت به دو سال گذشته رشد داشته است اما باید توجه کرد وجود ارز ۴,۲۰۰ تومانی در بودجه این دو سال، موجب کاهش درآمد ریالی دولت و افت تصنعی سهم نفت از بودجه کشور شده است.

سایر درآمدها مربوط به درآمدهای عملیاتی مانند مالکیت دولت، فروش کالا و خدمات، جرایم و خسارات، درآمدهای متفرقه و همینطور درآمدهای سرمایه ای مانند فروش و واگذاری اموال منقول و غیرمنقول و ... است.

کاهش سهم دولت از تامین مالی از طریق بدهی نسبت به دو سال گذشته مشهود است و می تواند به عنوان سوپاپ اطمینان در صورت عدم تحقق بخشی از درآمدهای مالیاتی و نفتی عمل کند.

۲- نقاط قوت و ضعف لایحه ۱۴۰۱

۲-۱- نقاط قوت

- کاهش کسری بودجه احتمالی تامین نشده
- افزایش سهم اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای (عمرانی) از بودجه عمومی
- کنترل رشد سهم حقوق و دستمزد از بودجه عمومی
- افزایش پلکانی حقوق
- اصلاح سیاست ارز ترجیحی
- پیش بینی منابع قابل توجه برای رشد اقتصادی در لایحه بودجه
- شروع اصلاحات صندوق های بازنشستگی در راستای پایداری مالی
- انضباط بخشی به سیاست های حمایتی (بند ه تبصره ۱۷)
- تداوم مصوبات مجلس در قانون بودجه ۱۴۰۰ در حوزه مالیات های لوکس و کاهش معافیت های مالیاتی

۲-۲- نقاط ضعف

- عدم کفایت منابع اختصاص یافته به سیاست‌های حمایتی و جبران اصلاح سیاست ارز ترجیحی
- بیش برآوردی درآمدهای مالیاتی
- حذف برخی احکام اصلاحی و انضباطی در حوزه شرکت‌های دولتی
- نبود قاعده مشخص و رویه یکسان در تعیین دستگاه‌های اصلی و تابعه
- فقدان الگوی مشخص و کارآمد در استفاده از منابع اختصاص یافته به ایجاد رشد اقتصادی (مناسب نبودن سازوکارهای پیشنهاد شده مبنی بر ایجاد صندوق پیشرفت و عدالت ایران و لزوم اصلاح آن)

۳- بررسی تبصره‌های مربوط به شبکه بانکی

تبصره ۱ - نفت و روابط مالی آن با دولت / صندوق توسعه ملی

ح- مطالبات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و بانکهای تجاری بابت اصل و سود تسهیلات پرداختی به شرکت دولتی تابعه وزارت نفت، بابت تأمین مالی طرحهای بالادستی نفت و گاز به مدت یک سال امهال میشود. هزینه های امهال برعهده شرکت ذینفع است.

ل- به دولت اجازه داده میشود بخشی از منابع ارزی حاصله از صادرات نفت خام، میعانات گازی، خالص صادرات گاز و فراورده های نفتی را از طریق بانک ملی ایران به فروش رسانده و منابع حاصله را حسب مورد به حسابهای مربوطه نزد خزانه داری کل کشور واریز نماید.

تبصره ۲ - شرکتهای دولتی و واگذاری آنها

د- به دولت اجازه داده می شود نسبت به تجدید ارزیابی دارایی های بانکهای دولتی اقدام و مازاد منابع حاصله (با نرخ صفر مالیاتی) را صرف افزایش سرمایه دولت در این بانکها نماید.

ط- دولت از طریق خزانه داری کل کشور مکلف است ماهانه معادل دو درصد (۲٪) از یک دوازدهم هزینه های جاری شرکتهای دولتی، بانکها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مندرج در پیوست شماره (۳) این قانون که سودده و فاقد زیان انباشت طبق آخرین صورت مالی حسابرسی شده باشند به استثنای هزینه های استهلاک و هزینه عملیاتی بانک و بیمه را از حسابهای آنها برداشت و به حساب درآمد عمومی نزد خزانه داری کل کشور واریز کند.

تبصره ۴ - مشارکت با بخش غیردولتی برای اجرای طرحها

الف - به دولت اجازه داده میشود از طریق دستگاههای اجرایی و به منظور جلب مشارکت بخش غیردولتی جهت اتمام هرچه سریعتر طرحهای (پروژهها) تملک داراییهای سرمایه ای (نیمه تمام،

آماده بهره برداری و جدید) از قبیل پروژه های شبکه ملی اطلاعات تا ده در صد (۱۰٪) از سرجمع اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای مربوط به هر دستگاه اجرایی را صرف حمایت از طرح ها (پروژه هایی) کند که بخش غیردولتی در آن ها مشارکت مینمایند. دراین راستا:

۶- وزارت راه و شهرسازی مجاز است با اخذ عوارض از کاربران، احداث و نگهداری، بهسازی، بازسازی و بهره برداری پروژه های بزرگراهی و راه اصلی و ریلی جدید را مطابق قانون احداث پروژه های عمرانی بخش راه و ترابری از طریق مشارکت بانک ها و سایر منابع مالی و پولی کشور، در چارچوب شرایطی که دولت تعیین میکند، مشمول این بند نماید.

تبصره ۵ - تأمین مالی داخلی از محل اوراق مالی اسلامی

در سال ۱۴۰۱ اجازه داده میشود با رعایت قوانین و مقررات و موازین شرعی:

الف- شرکتهای دولتی تا سقف هشتاد هزار میلیارد ریال اوراق مالی اسلامی ریالی با تضمین و بازپرداخت اصل و سود توسط خود، منتشر کنند، تا برای اجرای طرحهای دارای توجیه فنی، اقتصادی، مالی و زیستمحیطی خود که به تصویب شورای اقتصاد میرسد، به مصرف برسانند .

ب- به دولت اجازه داده میشود برای تأمین مالی مصارف این قانون تا سقف هشتصد و شصت هزار میلیارد ریال، انواع اوراق مالی اسلامی (ریالی - ارزی) از جمله اسناد خزانه اسلامی که منطبق بر قوانین و مقررات و در چارچوب عقود اسلامی باشد، را منتشر نماید.

ه - دولت برای بازپرداخت اصل و سود اوراق سررسید شده در سال ۱۴۰۱ تا معادل یکصد هزار میلیارد ریال اوراق مالی اسلامی ریالی براساس مقررات موضوعه منتشر میکند. اصل و سود و هزینه

های مترتب بر انتشار این اوراق در بودجه های سنواتی کل کشور پیشبینی میشود. این اوراق خارج از سقف پیش بینی شده در بند (ب) این تبصره است.

ی- به دولت اجازه داده می شود مبلغ بیست هزار میلیارد ریال اوراق مالی اسلامی منتشر کند، تا جهت احداث، تکمیل و تجهیز فضاهای آموزشی، پرورشی و ورزشی وزارت آموزش و پرورش (سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور) و دانشگاه فرهنگیان به مصرف برسد

تبصره ۸- آب و کشاورزی

ل- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است حداکثر یک ماه پس از ابلاغ این قانون طی دستورالعملی امکان پذیرش پروانه چرای دام، ضمانت زنجیرهای و حساب یارانه را بعنوان وثیقه و تضمین بازپرداخت تسهیلات دریافتی عشایر از بانکهای دولتی، خصوصی و موسسات اعتباری غیربانکی را فراهم نماید.

تبصره ۹- آموزش، پژوهش و فرهنگ

الف- به دانشگاهها، مؤسسات آموزشی و پژوهشی و پارکهای علم و فناوری اجازه داده میشود با تصویب هیأت امنای خود تا سقف عملکرد درآمد اختصاصی سال ۱۴۰۰ نسبت به اخذ تسهیلات از بانکها از محل توثیق اموال در اختیار خود اقدام کنند.

تبصره ۱۱- مسکن و حمل و نقل

۳- وزارت راه و شهرسازی مکلف است زمینه ای متعلق به شرکت مادر تخصصی عمران شهرهای جدید و سازمان ملی زمین و مسکن و شرکت بازآفرینی شهری را تا سقف پنج هزار میلیارد ریال طی قراردادهایی با بانکهای عامل و صندوقهای تأمین مالی در رهن آنان قرار داده و متناسب با آن، تسهیلات لازم برای اجرای طرح های جامع، تفصیلی، بافتهای فرسوده و آماده سازی مصوب را اخذ

و منابع حاصل را صرف تکمیل این طرح‌ها نماید و از محل فروش عرصه و اعیان طرح‌های تکمیل شده با رعایت قوانین و مقررات و گردش خزانه، با بانک‌های عامل تسویه کند و باقیمانده را به اجرای طرح‌های صدرالذکر این جزء اختصاص دهد.

تبصره ۱۶ - تسهیلات تکلیفی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از طریق بانک‌های دولتی، خصوصی و موسسات اعتباری غیربانکی مکلف به پرداخت تسهیلات قرض الحسنه از محل صدور صد (۱۰۰)٪ مانده سپرده‌های قرض الحسنه و پنجاه درصد (۵۰)٪ سپرده‌های جاری شبکه بانکی پس از کسر سپرده قانونی به موارد مندرج در قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی از جمله قانون برنامه ششم توسعه است. موضوعات و ذینفعان، میزان تسهیلات پرداختی، دوره بازپرداخت، از جمله موضوعاتی است که در آیین‌نامه اجرایی این بند که توسط سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و معاونت امور مناطق محروم حداکثر تا یک ماه پس از ابلاغ این قانون تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، تعیین می‌گردد.

تبصره ۱۷ - رفاه و سلامت

ه - به منظور ساماندهی و کارآمدسازی سیاست‌های حمایتی، کلیه دستگاه‌های موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه از جمله نهادهای عمومی غیردولتی و بنیادها که به هر شکل از اقشار آسیب‌پذیر حمایت می‌کنند، مکلفند تمامی حمایت‌ها و کمک‌های خود را با لحاظ محرمانگی آن به تفکیک شماره (کد) ملی فرد دریافت‌کننده حمایت، در سامانه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، ثبت نمایند. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری خصوصی و دولتی

مکلفند تسهیلات قرض الحسنه پرداخت شده را به تفکیک شماره (کد) ملی در سامانه مذکور ثبت نمایند و هرگونه پرداخت بر مبنای اطلاعات مندرج در این سامانه خواهد بود.

تبصره ۱۸ - تولید و بهره وری

الف- به منظور رشد و پیشرفت کشور، صندوق پیشرفت و عدالت آغاز به کار خواهد کرد که منابع تجهیز شده آن صرف تامین مالی زیرساخت تولید به صورت وجوه اداره شده، یارانه نرخ سود تسهیلات و.... صرف خواهد شد.

ه- به دولت اجازه داده می شود تا سقف سیصد هزار میلیارد ریال از سهام و سهم الشرکه خود در شرکت های دولتی و همچنین اموال منقول و غیر منقول را صرف افزایش سرمایه دولت در بانک های دولتی نماید. بانک های مذکور موظفند سه (۳) برابر این افزایش سرمایه را به تسهیلات حمایت از تولید و اشتغال اختصاص دهند.

تبصره ۱۹ - بودجه

و- در سال ۱۴۰۱ دستگاه های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه موظف به مسدود نمودن حساب های فرعی خود تا پایان فروردین ماه هستند. افتتاح حساب های فرعی (تنخواه گردان عاملین ذیحساب و حساب تنخواه کارپردازان بخش عمومی) در دستگاه های اجرایی فوق الذکر صرفا با مجوز خزانه داری کل کشور نزد بانک های دولتی صورت می گیرد. نگهداری هرگونه حساب توسط دستگاه های اجرایی در ارتباط با اجرای این بند در سایر بانک های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیربانکی ممنوع است.

۴- فرصت‌ها و چالش‌های لایحه ۱۴۰۱ برای شبکه بانکی

فرصت‌ها و چالش‌های لایحه ۱۴۰۱ برای شبکه بانکی به تفکیک بانک‌های دولتی و بانک‌های خصوصی در جدول زیر بیان شده است. هرچند فرصت‌ها و چالش‌های مورد نظر برای بانک‌های خصوصی برای بانک‌های دولتی هم قابل تعریف است.

جدول ۴- فرصت‌ها و تکالیف بودجه برای بانک‌های دولتی

فرصت ها برای بانک های دولتی	تبصره	بند	چالش ها برای بانک های دولتی	تبصره	بند
اجازه امهال اصل و سود تسهیلات اعطایی به شرکت های تابعه وزارت نفت	تبصره ۱	بند ح	تکلیف دولت به برداشت ماهانه ۲٪ از یک دوازدهم هزینه های جاری بانکهای دولتی که سودده و فاقد زیان انباشت طبق آخرین صورت مالی حسابرسی شده باشند (به استثنای هزینه های استهلاک و هزینه عملیاتی بانک و بیمه را از حسابهای آنها برداشت)	تبصره ۱	بند ل
جواز دولت مبنی بر فروش منابع ارزی حاصله از صادرات نفت خام، میعانات گازی، خالص صادرات گاز و فراورده های نفتی از طریق بانک ملی ایران	تبصره ۲	بند د			
جواز دولت مبنی بر تجدید ارزیابی دارایی های بانکهای دولتی و صرف مازاد منابع حاصله (با نرخ صفر مالیاتی) به افزایش سرمایه دولت در این بانکها					
اجازه وزارت راه و شهرسازی در بهره گیری از مشارکت بانکها و سایر منابع مالی و پولی کشور جهت احداث و نگهداری، بهسازی، بازسازی و بهره برداری پروژه های بزرگراهی و راه اصلی و ریلی جدید	تبصره ۴	الف- ۶	امکان پذیرش پروانه چرای دام، ضمانت زنجیره ای و حساب یارانه بعنوان وثیقه و تضمین بازپرداخت تسهیلات دریافتی عشایر از بانکهای دولتی، خصوصی	تبصره ۸	بند ل
اجازه دانشگاهها، مؤسسات آموزشی و پژوهشی و پارکهای علم و فناوری به اخذ تسهیلات تا سقف عملکرد درآمد اختصاصی سال ۱۴۰۰ از محل توثیق اموال در اختیار خود	تبصره ۹	بند الف	پرداخت تسهیلات قرض الحسنه از محل صدر صد (۱۰۰)٪ مانده سپرده های قرض الحسنه وپنجاه درصد (۵۰)٪ سپرده های جاری شبکه بانکی پس از کسر سپرده قانونی به موارد مندرج در قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی	تبصره ۱۶	-
تکلیف وزارت راه و شهرسازی به ترهین زمین های متعلق به شرکت مادر تخصصی عمران شهرهای جدید و ... تا سقف پنج هزار میلیارد ریال و اخذ تسهیلات لازم برای اجرای طرح های جامع، تفصیلی، بافتهای فرسوده و ...	تبصره ۱۱	۳			
جواز دولت به افزایش سرمایه در بانک های دولتی تا سقف سیصد هزار میلیارد ریال از محل سهام و سهم الشرکه خود در شرکت های دولتی و همچنین اموال منقول و غیر منقول و تکلیف بانک های مذکور به اعطای تسهیلات حمایت از تولید و اشتغال به میزان سه (۳) برابر افزایش سرمایه	تبصره ۱۸	۵	جواز دولت به افزایش سرمایه در بانک های دولتی تا سقف سیصد هزار میلیارد ریال از محل سهام و سهم الشرکه خود در شرکت های دولتی و همچنین اموال منقول و غیر منقول و تکلیف بانک های مذکور به اعطای تسهیلات حمایت از تولید و اشتغال به میزان سه (۳) برابر افزایش سرمایه	تبصره ۱۸	۵

جدول ۵- فرصت‌ها و تکالیف بودجه برای بانک‌های خصوصی

فرصت‌ها برای بانک‌های خصوصی	تبصره	بند	چالش‌ها برای بانک‌های خصوصی	تبصره	بند
اجازه وزارت راه و شهرسازی در بهره‌گیری از مشارکت بانکها و سایر منابع مالی و پولی کشور جهت احداث و نگهداری، بهسازی، بازسازی و بهره‌برداری پروژه‌های بزرگراهی و راه اصلی و ریلی جدید	تبصره ۴	الف-۶	امکان پذیرش پروانه چرای دام، ضمانت زنجیره‌ای و حساب یارانه بعنوان وثیقه و تضمین بازپرداخت تسهیلات دریافتی عشایر از بانکهای دولتی، خصوصی	تبصره ۸	بند ل
اجازه دانشگاهها، مؤسسات آموزشی و پژوهشی و پارکهای علم و فناوری به اخذ تسهیلات تا سقف عملکرد درآمد اختصاصی سال ۱۴۰۰ از محل توثیق اموال در اختیار خود	تبصره ۹	بند الف	پرداخت تسهیلات قرض الحسنه از محل صدر صد (۱۰۰٪) مانده سپرده‌های قرض الحسنه و پنجاه درصد (۵۰٪) سپرده‌های جاری شبکه بانکی پس از کسر سپرده قانونی به موارد مندرج در قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی	تبصره ۱۶	-
تکلیف وزارت راه و شهرسازی به ترهین زمین‌های متعلق به شرکت مادر تخصصی عمران شهرهای جدید و ... تا سقف پنج هزار میلیارد ریال و اخذ تسهیلات لازم برای اجرای طرح‌های جامع، تفصیلی، بافتهای فرسوده و ...	تبصره ۱۱	۳	ممنوعیت نگهداری هرگونه حساب فرعی توسط دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه در بانک‌های غیردولتی و موسسات اعتباری غیربانکی	تبصره ۱۹	بند و
استفاده از ظرفیت صندوق پیشرفت و عدالت که منابع تجهیز شده آن صرف تامین مالی زیرساخت تولید به صورت وجوه اداره شده، یارانه نرخ سود تسهیلات و ... صرف خواهد شد.	تبصره ۱۸	الف			

۵- جمع بندی

در سال ۱۴۰۰ با نظر مجلس شورای اسلامی قانون بودجه دو سقفی تدوین گردید. در سقف دوم قانون بودجه سال ۱۴۰۰ از محل منابع حاصل از صادرات نفت مازاد بر رقم سقف اول و فروش اموال و دارایی های مازاد دولت مخارجی برای طرح های تملک دارایی های سرمایه ای، همسان سازی در صندوق تأمین اجتماعی و دیگر صندوق ها و بازپرداخت بدهی های دولت به نیروهای مسلح پیش بینی شد. اما مطابق با آخرین اطلاعات در دسترس از عملکرد بودجه در سال ۱۴۰۰ و احتمال ضعیف عملکرد بیش از سقف اول، به نظر می رسد مبنای صحیح مقایسه لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، سقف اول قانون بودجه سال ۱۴۰۰ است که گزارش حاضر بر این مبنا به مقایسه بودجه پرداخته است.

نتایج بررسی بودجه نشان می دهد که منابع عمومی دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ نسبت به پیش بینی عملکرد بودجه در سال ۱۴۰۰ حدود ۹۶ درصد رشد کرده است. دلیل مهم این رشد، پیش بینی عدم تحقق بخشی از منابع بودجه سال ۱۴۰۰ در سقف اول است. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ سرفصل درآمدها به عنوان منبع پایدار تأمین مالی دولت، نسبت به پیش بینی عملکرد سال ۱۴۰۰ حدود ۶۶ درصد رشد کرده است. این رشد قابل توجه می تواند حاکی از بیش برآوردی رقم درآمدها در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ باشد.

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ گام هایی مثبت در راستای اجرای قانون «برخی احکام مربوط به اصلاح ساختار بودجه» برداشته شده است هرچند هنوز بخش های مهمی از آن نیازمند اقدام عملی دولت است. ازجمله تکالیف قانون مذکور در لایحه چنانکه باید مورد توجه قرار نگرفته، استقرار کامل نظام پرداخت به ذی نفع نهایی، الزام دستگاه ها به ثبت معاملات در سامانه تدارکات الکترونیک دولت و

ارائه فهرست و میزان معافیت های مالیاتی، گمرکی و بیمه ای است. تحلیل های کمی مبتنی بر مدل های اقتصاد کلان نشان می دهد گام های مثبت لایحه بودجه ۱۴۰۱ در راستای کاهش کسری بودجه و افزایش سرمایه گذاری دولت، منجر به تغییر مسیر بلندمدت متغیرهای اقتصاد کلان نظیر تورم، تولید و سرمایه گذاری شده است.

با تغییر رویکرد لایحه ۱۴۰۱ و تداوم آن در سال های آتی نرخ تورم تا میزان قابل توجهی در افق چهار سال آینده می تواند کاهش یابد. سرمایه گذاری کل و تولید غیرنفتی نیز در یک روند رو به رشد بلندمدت، بالاتر از سطح قابل انتظار با رویه بودجه سال ۱۴۰۰ قرار خواهد گرفت که البته در صورت اصلاح مثبت لایحه بودجه ۱۴۰۱ این روند قابل بهبود نیز می باشد.

ازجمله ناترازی های اقتصادی که هریک استعداد پولی شدن (خلق پول به منظور پوشش ناترازی) داشته و می توانند منجر به رشد بالاتر نقدینگی در مقایسه با رشد بخش حقیقی اقتصاد و زمینه ساز ایجاد تورم شوند، می توان به کسری بودجه دولت، ناترازی نظام بانکی، ناترازی بنگاه های دارای اهمیت سیستمی یا وابسته به بانک ها اشاره کرد. باید توجه کرد که کاهش پایدار نرخ تورم میان مدت و بلندمدت اقتصاد، مستلزم کنترل تمامی ناترازی های پیش گفته است و کنترل کسری بودجه به تنهایی کافی نیست. لذا پس از کنترل نسبی کسری بودجه ۱۴۰۱ در لایحه تقدیمی، یکی از مهم ترین فوریت های اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۱، اقدام فعال به منظور سامان دهی نظارت بانکی و اصلاح چارچوب سیاست های پولی خواهد بود.

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ نشان می دهد که فرصت های اشاره شده در آن برای بانک های خصوصی شامل اعطای تسهیلات به دانشگاهها، مؤسسات آموزشی و پژوهشی و پارکهای علم و

فناوری و همچنین وزارت راه و شهرسازی در جهت توسعه طرح های زیربنایی و ... با اخذ وثایق معتبر می باشد. همچنین استفاده از ظرفیت صندوق پیشرفت و عدالت که منابع تجهیز شده آن صرف تامین مالی زیرساخت تولید به صورت وجوه اداره شده، یارانه نرخ سود تسهیلات و... خواهد شد در تبصره ۱۸ مورد توجه قرار گرفته است. از جمله تهدیدات و یا تکالیف مطرح شده در بودجه برای بانک های خصوصی می توان اولاً به ممنوعیت نگهداری هرگونه حساب فرعی توسط دستگاه های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه در بانک های غیر دولتی و ثانیاً تسهیلات تکلیفی موضوع تبصره ۱۶ برای بانک ها و نهایتاً امکان تکلیف پذیرش پروانه چرای دام، ضمانت زنجیره ای و حساب یارانه بعنوان وثیقه و تضمین بازپرداخت تسهیلات دریافتی عشایر از بانک های دولتی و خصوصی اشاره نمود.

 مدیریت ریسک و مطالعات اقتصادی

تهران، خیابان ولیعصر، خیابان امین کاج آبادی، شماره ۷۵

تلفن: ۰۲۱-۲۶۲۱۵۰۰۰-۵ نمایر: ۰۲۱-۲۶۲۱۴۹۹۹

ER@karafarinbank.ir www.karafarinbank.ir